

**Toespraak van de heer Briesch
ter gelegenheid van zijn verkiezing tot voorzitter
van het Europees Economisch en Sociaal Comité**

Brussel, 24 oktober 2002

Dames en heren,

Allereerst wil ik u hartelijk danken voor het in mij gestelde vertrouwen.

Ik zal mijn uiterste best doen de komende twee jaar aan uw verwachtingen tegemoet te komen.

Ik weet dat mij geen eenvoudige opgave te wachten staat. Het Europees Economisch en Sociaal Comité maakt – net zoals de hele internationale context waarin het zijn taken moet vervullen – een ingrijpend veranderingsproces door. De Europese Unie bevindt zich op een keerpunt: geografisch breidt ze zich uit en ze consolideert haar politieke en institutionele bestel, in het kader waarvan ook ons Comité zijn taken op zich neemt. De verwachtingen van de mensen voor wie wij ons werk doen, veranderen en houden gelijke tred met de groei van onze supranationale gemeenschap. Deze is uiteraard nog altijd een unie van staten, maar wordt ook steeds meer een unie van de burgers.

U begrijpt dat ik u vandaag nog geen gedetailleerd werkprogramma voor de komende twee jaar kan presenteren. Tijdens de volgende zitting in december zal ik u, na overleg hierover met het nieuwe voorzitterschap – deze besprekingen zijn reeds van start gegaan – en na gesprekken met de secretaris-generaal en zijn staf die is belast met de verschillende beleidsterreinen, het werkprogramma voor de nieuwe mandaatsperiode voorleggen. Dit zal de vorm van een nota krijgen.

Reeds nu kan ik u verzekeren dat ik er alles aan zal doen om mijn werkzaamheden in de lijn van mijn voorgangers – de heer Frerichs, mevrouw Rangoni-Machiavelli en de heer Jenkins – voort te zetten.

POLITIEKE CONTEXT

De komende twee jaar zullen vooral de volgende onderwerpen hun stempel drukken op het binnenlands beleid van de Europese Unie:

- de werkzaamheden van de Conventie, de uitkomsten daarvan en de regeringsconferentie die in de tweede helft van 2003 zal plaatsvinden en waar een beslissing zal moeten worden genomen over het door de Conventie voorgestelde ontwerp voor een grondwet, en de basis zal moeten worden gelegd voor een nieuw verdrag;

.../...

- de dit jaar te treffen voorbereidingen op de toetreding van nieuwe lidstaten en de afronding van de toetreding in 2004; de nieuwe lidstaten moeten wij met open armen, hartelijk en loyaal ontvangen, grenzen zijn immers de "wonden" van de geschiedenis en de Europese Unie heeft gezorgd voor vrede en vooruitgang. Daarom hebben wij nu een waardig leven, een baan, voelen we ons veilig en bestaat er solidariteit met anderen;
- de verkiezingen voor het Europees Parlement in juni 2004 en de vorming van een nieuwe Commissie in het najaar van 2004.

Deze gebeurtenissen zullen plaatsvinden onder het huidige Deense voorzitterschap (dat duurt tot eind dit jaar) en tijdens het toekomstige voorzitterschap van Griekenland en Italië in 2003, en van Ierland en Nederland in 2004. In dit verband kunnen ook nog worden genoemd:

- de voortdurende discussies over inhoud en methoden van het economisch en sociaal beleid en over de ontwikkeling van het Europees sociaal model in het licht van de globalisering;
- het zoeken naar een geschikte strategie waarmee een duurzame ontwikkeling kan worden gerealiseerd waarbij tegelijkertijd rekening wordt gehouden met sociale, economische, financiële en milieu-aspecten;
- de permanente begrotingsrestricties en de onenigheid over de financiering van het EU-beleid;
- de inspanningen om een nieuwe consensus te bereiken over de rol van Europa op het wereldtoneel, over de Europese bijdrage aan de ontwikkeling van zijn buurlanden in het Middellandse Zeegebied en van de landen in Afrika en Azië, en over de betrekkingen met Latijns-Amerika en de Verenigde Staten.

De helft van de wereldbevolking moet met minder dan 2 euro per dag zien rond te komen. Jaarlijks sterven 11 miljoen kinderen onder de vijf jaar onnodig aan bepaalde ziekten. Meer dan 1 miljard mensen beschikt niet over schoon drinkwater, en deze kloof tussen arm en rijk wordt steeds groter. De strijd tegen terrorisme houdt ook in dat ongelijkheden moeten worden weggewerkt en democratische en vrije onderlinge verhoudingen moeten worden geschapen.

We moeten ook kijken naar toekomstige ontwikkelingen en veranderingen. Over 10 jaar zal 60% van de wereldbevolking in Azië leven. China, India, Brazilië en de Verenigde Staten zullen de landen zijn met de grootste economische groei. Zij zullen alle daarmee gepaard gaande nieuwe investeringen opslokken als Europa er niet in slaagt zich een plaats te verwerven in deze nieuwe economische orde en niet inspeelt op deze nieuwe toekomstperspectieven.

HET EUROPEES MAATSCHAPPIJMODEL EN DE ROL VAN HET COMITÉ

Op dit moment worden ook koersbepalende besluiten genomen over de toekomst van de Europese Unie en over de plaats van elke EU-instelling in de gezamenlijke institutionele structuur.

Daarbij is het onontbeerlijk dat de rol van het Comité wordt versterkt. Het EESC moet worden erkend als institutioneel forum, als luisterend oor, als vertegenwoordiger, als informatieverschaffer en als spreekbuis van de *civil society*. Het moet ervoor zorgen dat vertegenwoordigers van organisaties uit de *civil society* (zowel economische, sociale en maatschappelijke) een vaste plaats krijgen in het politieke besluitvormingsproces op EU-niveau.

Ik ben mij ervan bewust dat mijn voorzitterschap ook en vooral moet worden beoordeeld aan de hand van de op dit gebied geboekte resultaten.

In dit verband is het van essentieel belang dat het Europees Economisch en Sociaal Comité zelf zijn status, zijn taak en rol, zijn bevoegdheden en opgaven, zijn rechten en instrumenten formuleert en deze met grote stelligheid verdedigt. Dit betekent dat het zijn eigen institutionele positie, die verschilt van die van de wetgevende en uitvoerende instellingen van de Unie, actief moet verdedigen.

Evengoed moeten daarbij de fundamentele oplossingen die hiertoe in vorige mandaatsperiodes zijn geformuleerd, worden behouden en moeten nieuwe innovatieve concepten worden ontwikkeld.

De Europese Unie, die zich naar mijn mening ten dienste zou moeten stellen van zijn burgers en zich in dit licht verder zou moeten ontwikkelen, is gebaseerd op de volgende idealen en waarden: vrede, democratie, mensenrechten, de rechtsstaat, solidariteit en subsidiariteit, gerechtigheid en verbondenheid, sociale markteconomie en een sociale rol voor de staat c.q. voor de economische en sociale actoren.

Economische en sociale verbondenheid of samenhang zijn centrale factoren bij de vorming van een Europese identiteit, en dan vooral wat betreft de aanzienlijke inspanningen die zullen moeten worden geleverd voor de integratie van de kandidaat-lidstaten. Hiertoe is het absoluut noodzakelijk dat de middelen worden herverdeeld, maar dit mag niet elke keer uitlopen op een koehandel tussen de lidstaten.

Al deze factoren samen vormen datgene wat terecht wordt aangeduid als 'Europees sociaal model'. Dit model is verankerd in het Verdrag in de vorm van algemene doelstellingen, zoals het vereiste te streven naar hoge werkgelegenheid en te werken aan een duurzame ontwikkeling via versterking van de sociale dialoog, wat in de eerste plaats een taak van de sociale partners is.

De geschiedenis van onze staten leert ons dat het ontstaan van sociale modellen slechts gedeeltelijk werd bepaald door regeringen en wetgeving, maar dat de bijdrage hieraan van de sociale partners en de contacten tussen en met de organisaties uit de *civil society* van veel groter belang waren. Voor hun creativiteit, hun bereidheid compromissen te sluiten en voor hun maatschappelijke voortrekkersrol moet op Europees niveau een adequate plaats worden ingeruimd.

Het Europees Economisch en Sociaal Comité vormt door zijn uiteenlopende samenstelling en veelsoortige werkzaamheden een belangrijk element van het Europees maatschappijmodel. Het stimuleert de dialoog tussen de verschillende maatschappelijke actoren enerzijds doordat het bij het opstellen van zijn adviezen rekening houdt met de directe zorgen en wensen van de burgers, en anderzijds doordat het zijn werkzaamheden op alle niveaus en in alle lidstaten, uitoefent.

Het Comité heeft een legitiem karakter aangezien al zijn leden, die zijn aangewezen op grond van hun bijzondere verantwoordelijkheden en ervaringen, representatieve organisaties of instanties uit de lidstaten vertegenwoordigen en zo een constructieve rol spelen in de opinievorming op Europees niveau. De toegevoegde waarde van het Comité bestaat erin dat álle actoren uit de *civil society*, met inbegrip van de organisaties die geen sociale partner zijn, bij dit proces worden betrokken.

Om deze reden is het Comité als vertegenwoordiger van de *civil society* als vanzelfsprekend de plaats waar de "civiele dialoog" plaatsvindt, omdat behalve de werkgevers en de vakbonden ook die organisaties van het Comité deel uitmaken die een groot aantal andere geledingen van het sociale, economische, culturele en maatschappelijke leven vertegenwoordigen.

In het kader van het partnerschap moeten nieuwe wegen worden bewandeld en er moeten nieuwe vormen van synergie worden gecreëerd, zodat het Comité sterker komt te staan tegenover de Europese autoriteiten en wij ten opzichte van hen effectiever onze werkzaamheden kunnen verrichten. Ook moet het vermogen van het Comité invloed uit te oefenen op regeringen en internationale organisaties, worden versterkt.

In dit verband vind ik het zeer belangrijk dat wij meer halen uit onze rol als brug tussen Europa en de organisaties uit de *civil society*, die door ons of liever gezegd door u – mijne dames en heren – wordt vertegenwoordigd. Hiertoe zal ik u tijdens de decemberzitting enkele voorstellen voorleggen.

Kortom, wij moeten onze sterke kanten beter benutten!

DE EUROPESE CONVENTIE

Zo ziet het profiel van het Europees Economisch en Sociaal Comité er dus uit, dat wij in de Europese Conventie moeten verdedigen. Daar zijn wij met drie leden als actieve waarnemers en met drie plaatsvervangers aanwezig.

De besluiten en de werkwijze van de Conventie zijn tot nu toe voorbehouden aan enkele insiders. Maar de hoop is gerechtvaardigd dat de huidige discussie over de toekomst van de Unie ertoe bijdraagt dat de mogelijkheden om informatie over de Europese Unie te verspreiden aanzienlijk worden vergroot.

Behalve de lopende werkzaamheden met betrekking tot de bevoegdheden van de Unie, de geschiktste manier om het subsidiariteitsbeginsel te verwezenlijken, betere structuren voor de besluitvorming op economisch en sociaal gebied en de rechtspersoonlijkheid e.a., moet ook duidelijk worden aangegeven wat voor Europa wij wensen.

Ik ben voorstander van een grondwettelijk verdrag, en als het erop aankomt van een grondwet die een kwaliteitsverhoging inhoudt wat betreft het maatschappelijk draagvlak van de Europese Unie, en ik pleit voor een federale organisatie van haar instellingen.

Van een versterkte Unie, die in staat is besluiten te nemen en standpunten te verdedigen, wat betekent dat de besluitvorming met gekwalificeerde meerderheid wordt uitgebreid.

Van besluitvormingsstructuren op economisch en sociaal gebied, terwijl de beleidsinstrumenten tegelijkertijd worden vereenvoudigd.

Ook ben ik voorstander van een rol van de Unie op het wereldtoneel en zou ik graag zien dat deze wordt versterkt, ter waarborging van vrede, vrijheid en democratie en om ervoor te zorgen dat de mensenrechten worden nageleefd. Zo kan er een nieuwe economische orde ontstaan met als doelstellingen bestrijding van gebrek en armoede.

Tegen deze achtergrond is het voor ons zeer belangrijk dat het Handvest van de grondrechten in de nieuwe grondwet wordt opgenomen. Deze beslissing is des te urgenter, aangezien deze rechten onvervreemdbaar deel uitmaken van de Europese identiteit.

De Conventie dient een institutioneel bestel te ontwerpen dat beschikt over een sterke, democratische legitimiteit en waarvan de bevoegdheden en taken duidelijk omschreven zijn. Op grond van deze architectuur moet het mogelijk zijn om de naleving van deze rechten te waarborgen, die de ontwikkeling veronderstellen van een concurrerende economie, maatschappelijk evenwicht en de actieve deelname van burgers aan het openbare leven.

EEN DEMOCRATISCHE EN FEDERALE UNIE

Alle Europese landen onderschrijven de waarden die vandaag in het Handvest en morgen in de grondwet van de Unie worden vastgelegd. Tegelijkertijd koesteren zij zeer verschillende tradities en verschilt hun onderlinge cultuur en geschiedenis. Juist deze verscheidenheid vormt de rijkdom van Europa. De Unie is daarom verplicht deze te bewaren en ervoor te zorgen dat bij de vernieuwing van het institutionele bestel niet alleen de tradities en kenmerken van de lidstaten worden behouden, maar ook de verschillende culturen.

De communautaire methode, die een evenwicht tussen culturele diversiteit en politieke eenheid vormt, en waarin het Europese communautaire model zich kan ontwikkelen, dient uitgangspunt te blijven van de toekomstige institutionele inrichting van de Europese Unie.

De ervaring heeft uitgewezen dat er altijd bevredigende oplossingen uit de bus komen als de communautaire methode wordt toegepast. Anderzijds stellen de middelmatige en ondoeltreffende resultaten die het gevolg zijn van regeringssamenwerking ons meer dan eens teleur.

Het belang van de Unie is immers noch de som van de belangen van de lidstaten noch de kleinste gemene deler. Over dit belang kunnen dus geen onderhandelingen worden gevoerd waarbij elke partij het recht heeft een veto uit te spreken.

Ik ben ervan overtuigd dat uitsluitend in een democratische en federale structuur voor de urgente praktische en politieke problemen bevredigende oplossingen kunnen worden gevonden en tegelijkertijd aan het burgerschap van de Unie zinvol gestalte kan worden gegeven. Want slechts een democratische en federale structuur, waarin de principes van dialoog, participatie en solidariteit worden gehandhaafd, kan tot uiting brengen wat de essentie van de Unie is: een permanent streven naar eenheid in verscheidenheid.

In deze zin wil ik u oproepen om u samen met mij in te zetten voor een nadrukkelijker aanwezigheid van het EESC in de discussie over de toekomst van Europa bij alle belangrijke vraagstukken. Hierbij denk ik in de eerste plaats aan:

- handhaving en ontwikkeling van het Europese sociale model resp. van het Europese maatschappijmodel en
- deelname van de *civil society* en haar organisaties aan het proces van openbare meningsvorming, aan het wetgevingsproces en de tenuitvoerlegging van regelgeving, en aan het nemen van diverse besluiten, d.w.z. het vaststellen van regels inzake *governance* en de sociale en civiele dialoog.

Tijdens de laatste zitting in september vóór de vernieuwing heeft het Comité een besluit goedgekeurd, waarin ons standpunt over deze kwesties uiteengezet wordt. Nu moeten we het eens worden over een nauwkeuriger beschrijving van de positie en de taken van het Europees Economisch en Sociaal Comité binnen de nieuwe institutionele architectuur van de toekomstige Unie en moeten we concrete voorstellen doen en vervolgens iedereen van de juistheid hiervan overtuigen.

VERDERE DOELSTELLINGEN

Tegelijkertijd moeten wij

- onze rol als adviesorgaan voor de grote instellingen optimaliseren (Parlement, Ministerraad en Commissie) en daardoor de natuurlijke positie van het EESC ten opzichte van deze instellingen versterken;
- onze activiteiten concentreren - zonder andere toekomstige taken uit het oog te verliezen - op die terreinen waar onze bijdrage de grootste meerwaarde kent. Derhalve dienen wij duidelijke prioriteiten te formuleren, waaraan wij ons vervolgens moeten houden;

- de representativiteit en geloofwaardigheid van het EESC als institutionele vertegenwoordiger van de *civil society* en van de organisaties die hierin niet vertegenwoordigd zijn, vergroten door reeds genomen besluiten uit te voeren en het Comité toegankelijker te maken;
- een actief en systematisch communicatie- en voorlichtingsbeleid ontwikkelen om het effect bij het brede publiek en de weerklank van onze werkzaamheden te verhogen;
- er veel waarde aan hechten dat de toekomstige leden (en ambtenaren) uit de nieuwe lidstaten goed integreren. Hieraan wordt nu al gewerkt;
- meer werk maken van de versterking van de interne middelen en structuren van het Comité, alsook van het statuut van de leden.

Maar zoals reeds opgemerkt zal ik u, geachte collega's, in december een werkprogramma voorleggen met al deze paden, die het Comité naar ik hoop, zal bewandelen om zijn taken en verantwoordelijkheden steeds beter gestalte te geven.

Het staat buiten kijf dat dit slechts mogelijk is met een dynamisch, geëngageerd, transparant en collegiaal voorzitterschap, waaraan u de rol van uitvoerder en leider heeft toevertrouwd.

Ik verheug mij op de samenwerking met de beide vice-voorzitters.

Het spreekt vanzelf dat ik bijzondere aandacht zal schenken aan de samenwerking en voortdurende dialoog met de voorzitters van de drie groepen, die de drie "stromingen" van het Europees Economisch en Sociaal Comité uitmaken. Het is hun taak om de werkzaamheden van de afzonderlijke organen van onze instelling binnen hun "familie" voor te bereiden. Op deze manier dragen zij dankzij de kwaliteit van hun activiteiten en inzet bij tot de ontwikkeling en het prestige van het EESC.

Wij dienen niet alleen onze doelstellingen ten dienste van het algemeen belang te verwezenlijken; wij moeten ook fungeren als hoopvol baken en ervoor zorgen dat verwachtingen concreet gestalte krijgen.

Wij moeten een brug en verbinding vormen, die verwachtingen en inspanningen concreet en geloofwaardig, maar tevens met gevoel en overtuiging tot uitdrukking brengt. Wij moeten kortom dit geheel inhoudelijk gestalte geven, zin geven en bezielen.

Staat u mij toe met twee citaten van Victor Hugo af te sluiten:

- "Het ergste wat iemand kan overkomen, is te bestaan zonder te leven".
- "Ik geloof wat ik zeg en ik doe wat ik moet doen".

Dat is mijn motto voor onze samenwerking.